1911 április 2. 14. szám

KÉMENESALJA

VEGYES TARTALMU FÜGGETLEN LAP

Megjelen minden vasárnap reggel.
Előfizetési ára: Egész évre 8 korona, félévre 4 korona, negyedévre 2 korona.
Egyes szám ára darabonként 20 fillér.

Felelős szerkesztő:
DINKGREVE NÁNDOR

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Dinkgreve Nándor könyvnyomdája Celldömölkön
ide intézendők a szellemi részt illető közlemények, hirdetések és mindennemü pénzküldemények.

Gyermekek a szinpadon.*)

Irta: Illyés Gizella polgári isk. tanár (Beszterce.)

Az »Értesitők«-et tanulmányozva, csodálkozással látja az ember, hogy polgári leányiskoláink javarészénél divatba vannak a gyermekek szinielőadások, melyeken rendesen »a város előkelő, diszes közönsége nagy számmal jelenik meg«. Néhány iskolánál, ha egyebet nem ülnek meg fényesen, de az igazgató nevenapjának nagyobb örömére szindarabot adnak elő, vagy koncertet rendeznek.

Mint kezdő tanitó magam is megpróbálkoztam, hogy növendékeim számára babérokat szerezzek a szinpad deszkáin. A magam kárán okulva, a második »müvészi« előadás után megesküdtem, hogy soha egy tanitványom a lábát rá nem teszi a szinpadra. Iskolánk nem rendez többé semmiféle látványosságot és másoktól rendezett jótékonycélu estélyeken sem léphetnek föl növendékeim.

Miféle célt szolgál az iskola a szinielőadások rendezésével? — Élvezetet, szórakozást akar nyujtani növendékeinek? — Ha az izgalom, a lámpaláz, a hiuság ápolása élvezet, akkor bőven van részük benne. Vagy jövedelemhez akar-e jutni az iskola az ilyen előadások révén? — De szabad-e egy nevelőintézetnek a rábizott gyermeki lélek *rovására, sőt kárára* akármilyen nemes cél kedvéért *ilyen módon* pénzt szerezni?

Sokan azt hozzák föl az előadások védelmére, hogy ezek az ünnepségek kapcsolatot teremtenek az iskola és a szülői ház között, hogy ügyes, bátor, biztos föllépéshez szoktatják a gyermeket. A szülői *értekezlettel* sokkal jobban meg lehet teremteni ezt a kapcsolatot, vagy *még inkább azzal a* móddal, melyet Gál Mózes tanár ajánl a Jövő iskolájában. Hivjuk meg a szülőket mindennap az iskolába, beszélgessünk gyermekeikről, az iskolában nem lehet senki szivesebben fogadott vendég, mint a szülők. Ezekre a bizalmas beszélgetésekre eljönnek a legegyszerübb, a legszegényebb szülők is, mig a mükedvelői előadásokon csak a gazdagabbak, a jómoduak jelennek meg, vagy olyan szegények, kik gyerekük iránti esztelen vak szeretetből a legnagyobb anyagi áldozatra is képesek. A mükedvelői előadás alkalmával nem gyermekeik érdeke vezeti a szülőket az iskolába, esetleg a vendéglő nagytermébe, hanem pusztán a szülői hiuság. Ennek ápolását az iskola részéről igazán fölöslegesnek tartom, valamint azt is, — ami az ilyen alkalmakkor elkerülhetetlen, — hogy a gyermekekben fölébred a vetélkedés, az egymást fölülmulni akarás, a külsőségek szeretete, a *szereplési vágy*.

Ami a bátor, biztos föllépést illeti, talán mégse az a hivatása az iskolának, hogy ügyes szinésznőket és táncosnőket neveljen. A szavaló órák, esetleg önképző-kör arra valók, hogy a félénkebb, ügyetlenebb gyermekeket bátoritsák, ügyesitsék.

Arról nem is beszélek, milyen kicsinyes önkultusz az igazgató nevenapjának hangversennyel, mükedvelői előadással való megünneplése. Nem hiszem, hogy a fönnemlitett érveken kivül egyebet föl tudnának hozni a gyermekelőadások mellett. Ellene annál többet.

Az előkészületek, a szerep tanulása,

*) L. »Polgáriisk. Közlöny« 5. szám.

Egyedül.

Irta: Király Gizella.

A perronon álltak. Meg két perc és indul a vonat. A férfi az asszony kezét csókolta, az asszony nézte bánatosan. Nagy csizmas parasztemberek szálltak be. Egy asszony a a vaggon ajtajából beszélgetett egy suhanccal, Nyilván a fia volt. Uj vonat érkezik s kiáltják: »beszállni!« A férfi és az asszony szorosabban simulnak egymáshoz. Majd felriadnak a kalauz sürgetésére: »beszállani, beszállani«!. A férfi felsiet a másodosztályu kocsi lépcsőjén és a becsapodó ajtó mögül nézi az asszonyt. Ez pedig áll, mig a vonat egy éles fütyel elindul. S a vonat lomha teste már messze száguld, üvöltve a vastag éjben, mikor végre magához tér. Felcsapja prémgallérját, hosszu ruháját idomaihoz csavarja, hogy az ne csapkodja az esti légtől és ködtől csajkos utcát és vontatott, bágyadt lépésekkel megy.

Utasok jöttek, mentek. Egy férfi meglökte karjával, majd előre sietett és folyton visszatekingetve nézett arcába. Megállt. Vart az asszonyra. Valamit mormogott, de nem kapott választ és sietve eltámolott.

Kint néhány utas szállingózott a váróteremben. Az asszony átsietett rajta és kiérve az utcára, összébb húzta gallérját és botorkálva ment előre. Az elhaló zajt csend váltja fel. Csak itt-ott zárodnak be csapódva a kapuk. Egy-egy kocsi ballag hazafelé a bakon bóbiskoló kocsissal.

Az asszony megáll. Valamit kivesz zsebéből. Megcsókolja. Azután zsebkendőjébe temeti arcát egy pillanatra . . . és megy tovább az éjszakába. Egy téren vezet át az utja. A havas utak mentén a padok hidegen csillogtak az előbukkanó hold fényében. A bokrok fehéren meregették ágaikat. Az asszony elhaladt melletük és gondolataival tépelődött. Istenem, sóhajtott, ha itt tölteném az éjjelt egy padon, ugy sem vár otthon senki...

Vastag köd homályositotta el a szemhatárt és fátyolába burkolta a házakat. Az asszony a térről kiérve, meglassitotta lépteit, majd megállt egy kapu előtt. Csengetett. Nemsokára kinyilt a kapu s egy álmos asszony állt ott, kezében lampással, mely gyéren világitotta meg a szánalmas bejáratot. Nesztelenül surrant be és sietett fel a lépcsőn. A konyhába lépve megállt. Nem mert benyitni a szobába: félt, hogy valami történik. Állt nagyranyitott szemekkel, lecsüngő karokkal — sokáig.

Végül rászánta magát. Felvette a még égő lámpát és belépett. Majd türelmetlenül vetkőzni kezdett, mindent halomra dobálva.

Nyulánk termetü asszony volt, arca érdekesen sápadt, szenvedő vonásokkal. Most hirtelen mozdulattal hajához kap. Kibontja. S az vastag kigyózással omlik alá termetének.

Igy szeretett látni, suttogja. A hajamba temette arcát, ha esténként együtt voltunk. Hajamnak minden szála, mintha róla beszélne. Mintha örjöngő szerelmes szavait kiáltanák felém. Az ő hangja, az ő illata kél most mindenfelől. Mikor itt ültünk, kéz a kezemben s hajtengerem elborította arcát... Istenem!

a kosztüm kiválasztása, beszerzése, próbálása rengeteg időt emésztenek meg, még pedig a tanulásra szánt időből. A gyermek figyelmetlen, szórakozott lesz; a próbák ideje alatt megszokja kötelességeinek fölületes teljesitését, vagy arra az időre teljesen föl is függeszti azt. Az előadás után még jó néhány nap szükséges, mig lelkében a nyugalom, az egyensuly helyre áll.

Valószinünek tartom, hogy a legtöbb leányiskola — amennyiben hatáskörében lehetséges — *küzd a mai őrületes luxus ellen*; küzd, mert kötelessége, bárha tudja is, hogy szava a pusztába kiáltó szava, küzd, mert nem mondhat-le a reményről, hogy bár néhány növendékét meg tudja menteni, rá tudja birni a nemes egyszerüségre, az okos számitásra, a szigoru önfegyelmezettségre, az *üres, léha külsőségek* megvetésére. De vizet predikál és bort iszik az az iskola, mely szép szóval az egyszerüséget ajánlja növendékeinek és elitéli a fényüzés oktalanságát, de maga alkalmat ad erre az oktalanságra, maga biztatja, sőt rákényszeriti a gyermeket.

Egyik iskola értesitőjében az intézeti szabályok közt van, hogy »minden tanuló köteles az igazgató és tantestület által kiadott iskolai ünnepélyeken való közreműködéssel történt megbizásnak eleget tenni.« Ha a szülő nem helyesli, nem akarja gyermeke szerepeltetését, az iskola kényszeriti. Fölébreszti a gyermekben a szereplési vágyat, a fényüzési hajlamot, táplálja a hiuságot, mely a leánygyermekben a kelleténél is nagyobb mértékben van meg. De nemcsak a szereplőkre van rossz hatással a mükedvelői előadás; sok, sok szegény gyermek szivében, — kinek vagyoni körülményei sehogy sem engedik meg a föllépést, — fölébred az *irigység*, az elfojtott *keserüség*, a tehetetlen fájdalom. Szabad-e ilyen érzelmek fölkeltéséhez hozzájárulni.

Nemcsak etikai (erkölcstani), hanem pszichologiai (lélektani) szempontból is károsak ezek az előadások. A gyermeki lelket, ezt a véghetetlenül érzékeny, finom pszichét (szellemi lényt) minden ok és cél nélkül hetekig izgalomban és feszültségben tartják Hány meghülés, betegség, sőt halál származott ezekből a fölösleges gyermekelőadásokból! Szászrégenben 1908. év tavaszán Farkas Albert főispán gyönyörü kis leánya esett áldozatul egy ilyen előadásnak. »Hófehérke«-t adták; a kis leány egyik törpe szerepét játszotta, hosszu kenderszakáll tettek az arcához, zárt lámpásban égő gyergyát adtak a kezébe; ahogy távozni akar a szinpadról, megbolfik, elesik, a lámpás összetörik, a gyertya lángja bekap a kenderbe s egy pillanat alatt a gyermek lángban állt. Szerencsére a tüzet eloltották, de a szegény gyermek arca összeégett, hat hétig kinlódott égési sebeiben s egész életén át viseli a hajdani szép arcán a gyermekelőadás borzalmas emlékét. Bizonyára sokan emlékeznek még egy székesfővárosi iskolában évekkel ezelőtt történt szerencsétlenségre. Hát a sok csöndes, alattomos tüdővész, melyről nem szól a krónika, de amelynek gyökerét egy-egy gyermekelőadás alkalmával szerzett meghülésig lehet visszavezetni! Bizony rettenetes *nagy felelősséggel jár ezeknek az előadásoknak* a rendezése.

Az előadásra kerülő darabok többnyire minden müvészet és költészetnélküli ostoba találmányok, már ez okból se volna szabad azokat előadni.

Tizennégy éven aluli gyermekeket még szinházi előadásra se vinnék, a szinház nem gyermeknek való mulatság. A felnőtteknek szánt darabokat nem érti meg, a gyermekeknek irt férczelményeket nem érdemes meghallgatni. A szinház a gyermeknek amugy is élénk fantáziáját tulságosan foglalkoztatja, a gyermeket izgatottá, idegessé teszi. Számos-példán tapasztaltam.

A világért sem mondom, hogy a gyermek ne mulasson, ne szórakozzon, de gondoskodjuk neki való mulatságról, szórakozásról és olyanról, melyben lehetőleg minden növendék részt vehet. A gyermeknek játék, sport, turista- és tanulmányi kirándulás való . . . Az ilyen szórakozásokat minden káros hatás nélkül élvezhetik a gyermekek és a mellett jó szolgálatot tesznek a *testi nevelésnek* is. Ha pedig valaki nagyon ragaszkodik a mükedvelői előadásokhoz, szervezze a volt iskolatársak szövetségét. A nagyobb, fejlettebb ifjakat szerepeltesse, nem okoz ezzel *olyan nagy kárt*, mintha 14—15 éven aluli gyermekeket állit szinpadra.

Végtelenül áldásos volna a gyermekvilágra nézve egy miniszteri rendelet, mely a csoda- és nem csodagyermekeket egyszer és mindenkorra letiltja a szinpadról. Amint Hieronymi törvénye megvédi a szegény gyermekeket a gyári munka pusztitásaival szemben, ugy kellene megvédeni a jobbmódu szülők gyermekeit a »szinmüvészet« káros hatásaitól.

Hogy sirt ilyenkor öntudatlan mámorában! ... Érzem, mintha karjai ölelnének, vadul, szerelmesen . . . Utolsó szavait hallom egyre: »Ne hagyj elmenni egyedül! Jer velem! . . . jer!

A szobában hüvös árnyak gomolyognak. A felvetett ágy kihivóan domborodott a lámpa fényénél. A rózsaszinü paplan hanyagul odavetve csüng le az ágy széléről s bizarr ellentétet képez a hófehér párnákkal. Cigaretta füst száll a levegőben, kékes fátyolt boritva mindenre. Az asszony imbolygó járása közben megütki az asztalt, melyen két félig töltött pohár csengve-bougva ütődik egymáshoz. Ugy hallja, hogy cseng-bong minden nagy zsibongással, melyben néha belevegyül a vonat egy egy éles füttye és sivitva tör utat magának az éjbe. A padló az asszony lézengésétől ropog-pattog. A mindenfelé elszórt cigaretta hamu lenge ruhájától őrült táncban kavarog. Most odalép az ágyhoz. A párnán egy fej nyoma s egy kis gyürődés látszik. Leül ágya szélére s arcát kezeibe temetve, gondolataival követi a vonat futását.

— Most megáll. Támolyogva száll ki a férfi. A fülke melegétől áthevülve, kábultan siet a frissen esett hópelyheken . . . De egyszerre szétráncfa a testét védő meleg bundát; kibontja kabátját is és fődetlen testét odatartja a hüvös éjszakának. Néha süvitő szél zavarja a fenséges csendet. A fák meg megrezdülnek, leszórva a havat a férfi fődetlen fejére. Most felszisszenve, mellehez kap: mintha valami szurást érezne. Beburkolódzik. Késő. A szél pedig sivit, jajgat réinesen . . .

Az asszony valami hirtelen támadt zajtól felriad:

— Istenem, ketté pattant a tükör! Meghal valaki . . . Teremtőm, ne hagy el! ...

A cigarettafüst szürke ködbe von be mindent s az asszony zokogva borul párnáira ...

Alkonyodik.

Tarolt mezőkön bugdácsol az alkony
Lila uszályától homályos az ég.
A ködpárnába süppedő égaljon
A kék hegyek orma arany-pirban ég.

Szellő dudorász az aivó fák ágán,
Mintha lánykéz pengetne mandolinát.
Fakult levelek szállingóznak árván
Szunnyadó réteknek holt buckáin át.

Kip, kop, a fasor kanyargós, szük utján
Valakinek fáradt lépése kopog.
Valaki lelkére álmai multán
Szomoruan borulnak rá az alkonyok.

M. Hugó.

HIREK.

Dr Ostffy Lajos képviselőházi szerepe. Választókerületünk nagytehetségü ifju képviselője napról-napra tevékeny szerepet fejt ki parlamentünkben. A magyar nemzetnek jogaiért való küzdelméből nem csak a maga részét veszi ki, hanem — méltán a ráruházott megbizatáshoz — helyettünk is harcol és pedig oly hévvel és ambitióval, amint csak küzdhet egy dicső multtal biró magyar család nemes tagja. Választópolgáraink mindezekből is láthatják, hogy nem csalódtak akkor, mikor ifju képviselőnk kezébe adták a mandátumot, mert az ő agilitása felülmulja mindama reményeket, miket választáskor személyéhez füztünk. Ez a rövid parlamentáris szereplése már is ismertté tette nevét országszerte, de hisszük, hogy kis idő multán illustris politikusaink és államférfiaink sorában az első helyek egyikét szerzi meg magának. A napisajtó bár rövid kivonatát közli képviselőházi beszédeinek, de mi, akik ismerjük őt s az ő szónoki képességét, fogalmat alkothatunk magunknak nemcsak beszédének terjedelméről, de meggyőző, energikus voltáról is.

Ki lesz az uj szombathelyi püspök? Bizony nem tudjuk. Az emberek csak tapogatnak, kombinálnak, következtetnek. Különös, hogy Veszprémben és Pápán az a hir terjedt el, mely szerint Kranitz Kálmán veszprémi kanonok fog szombathelyi püspöknek kineveztetni. Van e valami alapja ennek a hirnek, nem kutathatjuk; de mi szinte kételkedünk, mert a nevezett kanonok ur már hetven éves, mig például dr. Glattfelder csanádi püspök most 37 éves.

Halálozás. Dr. Károlyi Antal királyi tanácsos, nyugalmazott alispán, Budapesten március hó 26-án meghalt, tetemeit 29-én d. u. 3 órakor a szombathelyi temetőben adták át az anyaföldnek. Károlyi Antal egyike volt a legjobb szivü embereknek; mint vármegyei tisztviselő pedig igazán lelkiismeretesen, pontosan és példaszerüen működött. Vármegyenknek ügyésze, majd jeles tollu főjegyzője volt; 1891-ben, miután Reiszig Ede akkori alispán Békés vármegyébe főispánnak és kormánybiztosnak kineveztetett, alispánnak választatott meg. Éppen tiz évig ült az alispáni székben, 1901-ben nyugdijaztatott; ugyanez évben megválasztották a muraszombati kerület országgyülési képviselőjévé, de már ekkor betegeskedett, azért többé nem is vállalt mandátumot, hanem hátravolt éveit intai birtokán töltötte, a téli időszakban pedig Budapesten gyermekei körében lakott. — Károlyi nagy hive volt a magyarositásnak; ő volt a szombathely—rumi vasut létesitője; Szombathelyen a báró Mikos-féle házat ő vétette meg a vármegyevel, sőt a vármegyei árvaház létesitése is nagy részben neki köszönhető. Lelkes fia volt vármegyénknek, azért most, mikor életének 69-ik évében elköltözik az élők sorából, mondjunk áldást rája! — Herbst Géza alispán a következő jelentést adta ki: Mély megilletődéssel jelentem, hogy törvényhatóságunknak egy emberöltőn keresztül kiváló munkása és nagyérdemü volt első tisztviselője dr. Károlyi Antal kir. tanácsos, nyug. alispán, volt országgyülési képviselő áldásos életét Budapesten, folyó évi március hó 26-án bevégezte. A boldogult tetemei folyó évi március hó 29-én délután 3 órakor fognak a szombathelyi sirkert halottasházából örök nyugalomra helyeztetni. Felkérem a törvényhatósági bizottság és vármegyei tisztikar t. tagjait, hogy a végtisztességtételen való testületi részvétel céljából ezen napon délután fél 3 órakor a vármegyei székház kistermében összegyülni sziveskedjenek. Szombathely, 1911. március 27. Herbst Géza sk., Vasvármegye alispánja. — Az elhunytban Berzsenyi Dezső helybeli ügyvéd sógorát gyászolja.

Közgyülés. A helybeli ipartestület ma délután 2 órakor tartja rendes évi közgyülését a városháza tanácstermében.

Zárlatok feloldása. A szaj- és körömfájás járványának megszünése következtében ujabban az alábbi községek oldattak fel a zár alól: Felsőmesteri, Kisköcsk, Karakó, Nagyköcsk, Egyházashetye és Kemenesszentpéter.

Talált vaj. Nemeskocs község mellett elvezető vasuti töltés mentén márc. hó 20-án egy 30 kg. vajat tartalmazó láda találtatott. A vaj minden valószinűség szerint a vonatból dobatott vagy esett ki. Az ismeretlen megtaláló a ládát feltörte és annak tartalmából 5 kg.-nyit elvett, azután pedig a mintegy 150 lépésnyi távolban levő Marcal folyóba dobta, melynek hullámai messze elsodorták. A ládát csak a mersei malomnál fogták ki. Ugy a vaj eredete, mint a megdézsmáló tettes kézrekeritése érdekében a nyomozás folyik.

Csaló ügynök. A beledi csendőrség elfogott és letartóztatott egy Fekete Márton nevü ügynököt, aki vég-vásznak és ruhanemüeknek részletfizetésre való eladásával csalta a hiszékeny asszonyokat. Az ügynök hamisitott megrendelő iveket állitott ki és iratott alá, előlegeket is szedett fel, de hogy a ruhanemüeket szállitsa, eszeágában sem volt. A turpisságról értesült a csendőrség s az illető ügynököt sikerült is kézrekeritenie.

Elgázolt gyermek. Mult hó 24-én délután a Sági utcaban Sárközy József, Klein Vilmos kocsisa elgázolt egy 3 éves kis leánykát. A gyermek sérülései sulyosak, de nem életveszélyesek. A gondatlan kocsis ellen az eljárást meginditották.

Kutak megmeretése. Némely fertőző betegségek (kolera, hasihagymáz stb.) hirtelen és tömeges jelentkezése főképpen az ivóviz fertőzöttségének tulajdonitható. Ezért azon kutak, melyek ez évben még megmerve nem lettek, 8 napon belül megmerendők és a vödrök keresztvassal ellátandók; a kutak környéke pedig kavicscsal bőven feltöltendő. Akik ezt elmulasztják, szigoruan büntettetnek.

A Delta diadala. Nem a Duna, nem a Nilus deltájáról van szó, egy magyar ipartermékről, mely »Delta« néven kerül forgalomba és most, ébredező tavasszal aktuális. A *„Delta“* keritkezésre alkalmas elsőrendü sodronyfonat. Ezt a »Delta« fonatot egy kiváló, régen elismert hazai cég, Kollerich Pál és fiai gyártják s szállitják. A »Delta« egyetlen szegellyel ellátott bekeritéshez alkalmas anyag, mely kifeszités után teljesen sima, erős, alakját nem változtatja. Azért a legkeresetebb sodronyfonat. Különösen alkalmas szőlő, gyümölcs és konyhakertek, gazdasági udvarok bekeritésére, legbiztosabb védelem vadkárok ellen. Két minőségben és 6—6 féle huzalvastagságban kapható különféle szélességekben. Kimeritő ismertetéssel és mintákkal, árjegyzékkel készségesen szolgál: *Kollerich Pál és fiai* első magyar sodronyszövet, fonat és szitaárugyára, Budapesten, IV. Ferenc-József rakpart 21.

Sorozás. A katonasorozó bizottság f. hó 7-én megérkezik városunkba s reggel 8 órakor már mérce alá állitja az első czelldömölki legényt. A sorozások a Korona szállóban ejtetnek meg a következő programm szerint: 7 én Czelldömölk nagyközség, Czelldömölk-vidéke, Jánosháza-vidéke, Egyházaskesző és Pápóc körjegyzőségek; 8-án Jánosháza, Ostffyasszonyfa, Simonyi és Kisköcsk körjegyzőségek; 10-én Magyargencs, Vönöck, Kemenesmagasi, Boba és Alsóság körjegyzőségek.

Ajánlatok a munkásházak építésére. A vármegyeszerte épitendő munkásházak ügye lassanként a megvalósulás stádiumába jut. A kiirt pályázatra összesen 35 ajánlat érkezett be. A versenytárgyalás csütörtökön tartatott meg Szombathelyen a vármegyeházán Herbst Géza alispán elnöklete alatt. Mielőtt azonban ez ügyben határozat hozatnék, az ajánlatok átvizsgálás és véleményezés végett az államépitészeti hivatalhoz tétetnek át. Járásunkból az alábbi vállalkozók tettek ajánlatot: Berényi Béla Keszthely és Weiss Kálmán Celldömölk, föld, kőmüves és elhelyező munka 1908·53 K, ácsmunka 978·95 K, asztalos, lakatos, mázoló, üveges és kut munka 303·50 K. Alsóság 39 darab házra, ebből 4 százalék engedmény. — Honig Sámuel Celldömölk: föld, kőmüves és elhelyező munka 1705·49 K, ács munka 699·57 K, asztalos, lakatos, mázoló és üveges munka 234 K. Alsóság, Simonyi, Kemenesszentmárton, Vönöck házaira. — Schlesinger Rudolf Jánosháza: föld, kőmüves és elhelyező munka 1748·81 K, ács munka 853·27 K, asztalos, lakatos, mázoló üveges és kut munka 197·20 K. Duka, Kissomlyó és Boba házaira. — Schwarcz Mór Nagysimonyi: ács munka 957·54 K, asztalos, lakatos, mázoló és üveges muuka 307·— K. Nagysimonyi házakra. — Magyar asbest r. társ. Jánosháza: ács munka 1070 K fedéssel együtt 92 házra, asbest pala fedéssel.

Lopás. Lichtenstetter Albert hegyfalui szatócs március 13-án azon szomoru tapasztalatra ébredt, hogy üzletében felhalmozott ruhakelmékből mintegy 80 korona értékü hiányzik. Azonnal jelentést tett a csendőrségnél, aki a tolvajokat Dömötör András, Kolompár Gyula és Horváth Zsófi alsósági illetőségü kóbor cigányok személyében kinyomozta és átadta a járásbiróságnak.

Árvák bevándorlása Amerikába. Sajátságos rétegét az Amerikába vándorlóknak az európai szegény és elárvult gyermekek alkotják. Emberbaráti és vallási egyesületek európai árvaházakból és ipari helyekről küldik őket Kanadába, hol ültetvényes családoknak lesznek átutalva. A legutóbbi öt esztendőben közel 60.000 ilyen fiatal európai kivándorlót vittek Kanadába. Ott tudnak nekik munkát, dolgot adni, itthon nem!

A madárvédelem érdekében örvendetes jelenség, hogy az országban az utóbbi években a helyzet nagyon javult. Különösen az iskola üdvös befolyása állapitható meg, amennyiben a tanitók a természetrajzi és a faiskolai oktatást a hasznos madarak védelme szempontjából is felhasználják; azonban az iskolát kerülő, vagy az iskoláztatás jótéteményétől különböző okból megfosztott suhancok még mindig kegyetlen pusztitást visznek véghez a madárvilágban s ezzel a mezőgazdaságon kivül a gyümölcsösben és az utmenti fákban is nagy kárt okoznak. Ennek megszüntetése céljából a földmivelésügyi miniszter a törvényhatóságokhoz rendeletet intézett, hogy a községekben a mező és hegyőröknek szigoru kötelességévé tegyék a madarak pusztitásának feljelentését s azokat, akik a hasznos madarakat pusztitják, fészkeiket, tojásaikat, fiaikat elszedik, szigoruan megbüntessék. Városunkban is többfelé figyelmeztető táblák vannak, hogy ne kinozzuk az állatokat, védjük a madarakat.

Vérbajos diákok. A szabadkai orvosok közül többen panaszolták, hogy az ottani főgimnázium tanulói között igen sok a vérbajos beteg. Az orvosok jelentésére megindult vizsgálat kideritette, hogy huszonkét tanuló állandóan latogatta az ifjuságnak egyáltalában nem való helyeket. A huszonkét tanuló közül hetet, akiknek egyéb fegyelmi büntetésük is volt, a kultuszminiszter rendeletével kizártak az intézetből.

A kivandorlas csökkénése. Mint Zágrábból jelentik nekünk, a kivandorlas Horvátországból a folyó év első 3 hónapjában, a mult év hasonló időszakához képest, erősen megcsappant, körülbelül ugyanabban az arányban mint Ausztriából és Magyarországból. Alig harmadrész annyian vándoroltak ki az idei első negyedévben, mint tavaly az első 3 hónapban.

Alig hihető. A »Nemzeti Iskola« cimü szaklap hozza azt a hirt, hogy Benkő Viktor körösbanyai református lelkészt dorgálásra itélték, mert a Budapesti Hirlapban közölt cikkében csodatevő erőt tulajdonitott az ördögnek.

Érdekes nagy számok. A m. kir. dohányjövedéki igazgatóság összeállitotta az 1910. évben elfüstölt dohánynemüek statisztikáját, melynek érdekesebb tételei a következők: összesen 583 millió 649 ezer 186 darab szivart, 2 billió 247 millió 664 ezer 114 darab cigarettat, 591 millió 19 ezer 184 csomag dohányt és 29 ezer 81 kg. burnótot adtak el. Az összes eladott dohánynemüek az elmult évben 144 millió 740 ezer 137 koronat jövedelmeztek, közel 10 millióval többet, mint az előző évben.

A segédjegyzők országos egyletének nagy küldöttséget a mult héten fogadta Hédervváry Károly miniszterelnök és belügyminiszter az országgyülés palotájában, aki a küldöttségnek megnyugtató választ adott. A küldöttségben több vasvármegyei segédjegyző is résztvett.

Országos gazdakongresszus lesz Budapesten május hó 6., 7. és 8. napjain, melyen a vidéki gazdasági egyesületek, valamint maga a fővaros is tömegesen képviseltetik magukat. Diszelnökök: gr. Serényi Béla minister, Darányi Ignác, gr. Dessewffy Aurél.

Villamosság-okozta betegség. Már sokszor feltünt, hogy a villamos központi telepek szolgalati személyzete gyakran sulyos gyomorbajban betegszik meg. Ez nem a villamos sugarak hatásának tekinthető, hanem valószinüleg ozonmergezéseknek tulajdonitható. A villamos gépek közelében különösen nagyfeszültségü telepeken, mindig nagy mennyiségü ozon képződik, amely a levegő nitrogénjével egyesül és a nitrogén-savat alkotja, amelynek a villamos telepeken gyakran eszlelt savas iz is tulajdonitható. Ennek a bajnak hathatos ellenszere a szellőztetés és a nagyfeszültségü készülékek elkülönitése a gépháztól.

Ipari munkaviszony es munkakönyv. A hatásköri biróság 105/910 sz. határozatában kimondotta, hogy bár az ipartörvény szerint az iparossegédeknek munkakönyvvel kell birnia, az a körülmény, hogy a segédeknek esetleg munkakönyvük nincsen, a szolgálati viszony termeszetén nem változtat, miert is az ilyen viszonyból eredő panaszok elbiralásánál az Ipartörvény rendelkezései alkalmazandók akkor is, ha a segédnek munkakönyve nincs. De nem változtat a munkakönyv hiánya az elsőfoku iparhatóság hatáskörén sem, azaz a munkakönyvvel nem biró ipari alkalmazott is az I. foku iparhatóság előtt érvényesitheti a szolgálati viszonyból eredő követelését.

166/1911. vhtó sz.

Árverési hirdetmény.

Alulirott birósági végrehajtó az 1881. évi LX. tc. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a czelldömölki kir. járásbiróság 1911. évi V. 92. számu végzése következtében dr. Móritz Dénes ügyvéd által képviselt özvegy Móritz Mihályné bobai lakos felperes javára Boba községben 103 K 63 f. s jár. ere éig 1911 évi március hó 7-én foganatositott kielégitési végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 602 kor. 72 fill.-re becsült következő ingóságok, u. m.: Különféle szeszes italok, üres hordók, répa és seckavágó gépek és egy lószekér nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a czelldömölki kir. járásbiróság 1911-ik évi V. 92/2. sz. végzése folytán 103 K 63 fill tőkekövetelés, ennek biróilag megállapitott 5% kamatai, és eddig összesen 66 K 69 fillérben biróilag már megállapitott költségek erejéig Boba községben alperes lakásán leendő megtartására *1911. évi április hó 10-ik napjának délelutáni 3 órája* határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Czelldömölk, 1911. március 26.

ZÁBORSZKY SÁNDOR
kir. bir. végrehajtó.

NAGY PÁL

czelldömölki férfi-divat terme

Hollosy-tér, az apátsági székházban.

A budapesti szabászati tanfolyamon elsajátitott legujabb szabás szerint készülnek a legkényesebb igényeknek is megfelelő

uri, papi, sport és egyenruhák

jutányos árakon.

A divatterem mellett a t. közönség kényelmére

szövetraktár áll rendelkezésre,

hol is a legdivatosabb, jó minőségü szövetek idény szerint

nagy választékban beszerezhetők.

Kondor József és Schütz Gyula

sirkő-raktára

Czelldömölk, a Kossuth Lajos-utcában

Ugy egyszerü, valamint modern, művészi kivitelü siremlékekben nagy választék

A jövő szőlője!

Mindenki beismerte már, hogy **a Deleware szőlő** csakugyan fáradalmatlan, bőtermő, erős édes bort ad, nem rothad, korán érő, sem oltani, sem permetezni nem szükséges. A leírását annak, hogyan kell a gyökeresztetést elősegíteni, mindenki vevőnek a szaltatmánnyal megküldöm, ezen eljárás mellett mind megfakad. Sima vessző százanként 6 korona ezer darab 50 koronáér I. osztály II. osztály 30 K kiváló tiszta fajban 10% előleggel megrendelhető. Készlet még 26 ezer.

Jedlicska István szőlőtelep-tulajdonos Zenta.

Eladó ház.

Czelldömölkön (Uj telep) a Deák-utcában levő házamat, mely áll: három utcai egy udvari szoba, két éléskamra, egy pince betonozva, egy tágas mosókonyha, két sertésól, majorság udvarral, az udvaron és kertben jó termő gyümölcsfakkal **azonnal eladom**, esetleg bérbeadom.

Csuha Lajos.

„M-i-i-t?" Papa megengedte! Hisz valódi **JAKOBI**-féle **Antinicotin**-cigarettahüvelyek fadobozokban!

Vigyázzon! Csakis a »JACOBI« jelzéssel valódi! Minden fadoboz érdekes Röntgen-képet tartalmáz.

Magastörzsü gyümölcs, akác és rózsafa eladás.

Alma 60, körte 80, cseresnye 60, **rózsa kiváló fajokban** 80 fillér darabonként.

Akác sorfa ezre 200 korona.

Gróf Esterházy tiszttartósága
Kemenesmagasi.

FIX FIZETES

és magas jutalék mellett alkalmazunk vidéki ügynököket sorsjegyek részletfizetésre való eladásához. Havonként elérhető jövedelem 300—600 korona.

Hecht Bankház Részvénytársaság
Budapest, VI., Ferencieh-tere 6.

Singer Ferenc

m. kir. államvasuti órás- és ékszerész

Pápa.

Szállít a legelőnyösebb feltételek mellett bámulatos olcsó áron mindennemű **arany-, ezüst- és ékszerárut,** valamint **fali- és zsebórákat. Minden óra, mely nálam vásároltatik, másodpercnyi pontossággal szabályozva van.** — Óriási készlet ezüst evőkészletekben, amelyek szigorúan a napi árfolyam szerint lesznek eladva. Árajánlattal és választékkal a legn. készséggel szolgálok

Részletfizetésre is!

„A köztudatba ment át", hogy a

KÁLLAI LAJOS motorgyára

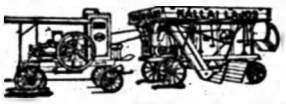

Budapest, VI. Gyár-utca 28.

szállítja teljes jótállás mellett a lehirezebb motorcséplő készleteket.

Saját érdekében kérjen minden gazda disz-főárlapot, melyet ingyen, bérmentve küld a gyár.

Fontos figyelmeztetés! Kállai Lajos hirneves motorgyára nem tévesztendő össze más Kallai nevű céggel.

ÉPITTETŐK FIGYELMÉBE!

Mint épitési vállalkozó, működésemet *Sirvár és vidékére* kiterjeszteni óhajtván, e céiból *SARVÁROTT* (Villanytelep-utcában) egy *képesitett épitőmester* közreműködésével

műszaki irodát

nyitottam.

Vállalkozom az épitésnek terén előforduló mindennemű munkákra **szolid kivitelben, jutányos árak és kedvező fizetési feltételekkel.**

Kiváló tisztelettel:

Günsberger J. Jenő

épitési vállalkozó.

Fa-és ácstelep: Keményegerszegen.

Az ismerős épitési a vagyok nálam ho csóbb kap a

Alapitási tervezet.

A nemzeti jólét és boldogulás alapja: a nemzet vagyonossága. A nemzeti vagyonosodás eszköze pedig a kifejlett és belterjes földmivelés, ipar és kereskedelem. Barki, aki a közgazdaság egyik, vagy másik agát munkával müveli, vagy tőkéjével elősegiti: nemzeti célt szolgal. Áldásos s igy kivánatos, hogy minél több s minél nagyobb pénzintézet szolgálja a közgazdaság igényeit s szükségleteit, mert ezen igények és szükségletek annál jobban lesznek kielégitve s közgazdaságunk annál inkább képes lesz megizmosodni s hatalmassá lenni.

Alapitásunknak célja, hogy az a közgazdaság igényeinek kielégitésére közreműködjék s ebbeli működését ne korlatozza csak Szombathelyre és környékére, hanem kiterjessze azt egész Vasvármegye területére; már ezáltal is nagy szolgálatot tesz, mert a vagyonos s fejlett vidék megtakarított tőkéjét a megye szegényebb, de munkás népe számára megszerezheti, őket a saját és nemzeti boldogulás részeseivé teheti.

Ezen általánosan vázolt célok szolgálatában Szombathelyen

Vármegyei Központi Takarékpénztár Részvénytársaság

SZOMBATHELYEN

cég alatt részvénytársaság alakjában pénzintézet alapitását határoztuk el, mely alapitásban való részvételre és részvényjegyzésre felhivjuk a közönséget.

A tervezett részvénytársasági alapon álló pénzintézet tárgya az összes takarékpénztári üzletágak folytatása: betéteknek gyüjtése könyvre, folyószámlára; viszont hitelnyujtás jelzálogra, váltóra, folyószámlára, betétekre.

Foglalkozik ezen intézet: parcellázások és vállalatok financirozásával; törlesztéses kölcsönök s mindennemü biztositások közvetitésével, mely utóbbi okból egy elsőrangu biztositó intézet képviseletet fogja vállalni.

A vállalat tartama 50 év. Alaptőkéje 500 000 K.

A részvények száma 2500, névértéke darabonkint 200 K és névre szólók.

A részvényaláirás zárideje 1911. évi április hó 25.

A jegyzett névértek tiz százaléka készpénzben a részvény aláirásakor befizetendő, további husz százalék az alakuló közgyülés előtt. A hátralék pedig az igazgatóság felhiv sára fizetendő.

Az alapitók az első három évre az első igazgatóság kinevezési jogát maguknak fenntartják; tuljegyzés és tén az egyes jegyzések törléset is.

A részvényjegyzések az alulirott alapitók bármelyikénél teljesithetők, nemkülönben az első fizetések is.

Vállalkozásunk célja lévén a magyar közgazdaság szolgálása és előmozditása, reméljük a tisztelt közönség rokonszenvét és jóindulatu támogatását.

Kelt Szombathelyen, 1911. évi február hó 4-én.

Draskovich Pál gróf s. k.
nagybirtokos
Németujvár.

Sövegiártó Kristóf s. k.
birtokos és kereskedő
Várszentmiklós.

Dr. Mozsolits István s. k.
ügyvéd
Vasvár.

Geist Jenő s. k.
kereskedő, a Geist Lajos fia cég beltagja
Szombathely.

Alberty Vilmos s. k.
urodalmi tiszttartó
Németujvár.

Spitzer Antal s. k.
birtokos és nagybérlő
Olad.

Dr. Stirling Ede s. k.
magánzó
Szombathely.

Erdödy Sándor gróf
nagybirtokos
Vép.

Dr. Horvát Leo s. k.
orvos
Szombathely.

Pohl Gusztáv s. k.
téglagyáros
Szombathely.

Martin Antal s. k.
plébános
Rábakeresztur.

Techet Bodog s. k.
műmalomtulajdonos
Felsőbeled.

Dömötör Lajos s. k.
főszolgabiró
Németujvár.

Olszowsky Tivadar s. k.
urodalmi tiszttartó
Németujvár.

Kopfensteiner Gyula s. k.
épitővállalkozó
Szombathely.

Dr. Lendvay János s. k.
ügyvéd
Szombathely.

Köhler Gusztáv s. k.
vendéglős
Szombathely.

Markhot József s. k.
magántisztviselő
Szombathely.

Tesmer Gusztáv s. k.
mérnök
Szombathely.

Szommer János s. k.
ácsmester
Szombathely.

Chriastely Árpád s. k.
tanár
Szombathely.

Nyomatott Dinkgreve Nándor villanyüzemü könyvnyomdájában, Celldömölkön.